Közoktatás paradigmaváltás előtt – kerekasztal-beszélgetés a Magyar Tudományos Akadémián

Mi számít korszerű tudásnak a 21. században? Hogyan függnek össze az olvasási problémák a tanulási motivációval, és milyen készségek fejlesztésére van a legnagyobb szükség az oktatásban? Szükség van-e kisiskolákra, és miért fontos a tanári autonómia? Magyar sajátosság-e a sajátos nevelési igényű gyerekek egyre növekvő aránya, és hogyan segíthetnek az érintetteknek az iskolák? Egyebek között ezekről a témákról fejtették ki gondolataikat a Magyar Tudományos Akadémia Jubileumi Tudományünnep+ kerekasztal-beszélgetésének résztvevői. Az összetett kérdések széles skálája azt mutatja, a részben még mindig 19. századi elveket követő hazai közoktatás érdemi reformja nem halogatható.

Legyen mindenki számára elérhető, tanítsa meg a diákokat gondolkodni, kérdezni, az összefüggéseket megérteni, fejlessze a szociális kompetenciáikat, és készítse föl a gyerekeket a gyorsan változó világra – fogalmazták meg a közoktatás alapvető feladatait a beszélgetést moderáló Ónody-Molnár Dóra újságíró kérdésére a résztvevők: Gyarmathy Éva klinikai és neveléslélektani szakpszichológus, Kósa Mónika Montessori-tanár, a bécsi Lyra Montessori Lichtental alapítója és vezetője, valamint Fejes József Balázs neveléstudományi kutató, egyetemi docens, az MTA–SZTE Olvasás és Motiváció Kutatócsoport vezetője. A három különböző hátterű, az oktatási szféra más-más területére rálátó szakértő egyetértett abban, hogy az eredményes oktatáshoz figyelembe venni kell venni: az információáradat miatt alapvetően változtak meg a gyerekek figyelemtartási képességei, és a nagy generációs szakadék miatt sokszor a pedagógusok is bizonytalanok.

> Fejes József Balázs arra hívta föl a figyelmet, hogy a gyorsan változó környezetben elengedhetetlen, hogy megmaradjon a tanulás iránti motiváció, azaz a diákok pozitívan viszonyuljanak az új tudás megszerzéséhez, de a tapasztalatok szerint a motiváció ötödik osztály idején jelentősen megcsappan. A kutató ezt az olvasási nehézségekkel magyarázta. Tapasztalatai alapján sok hátrányos helyzetű gyerek nem képes az elvárásoknak megfelelően önállóan dolgozni a tankönyvvel, ami kihat a tanuláshoz való hozzáállására is. „Míg egyes külföldi egyetemek külön kurzusokat szentelnek a szakszövegeknek, Magyarországon az olvasással ötödik osztálytól nem foglalkozik a rendszer” – mutatott rá. Kósa Mónika ehhez hozzátette: a kötelezően előírt önálló olvasás nem megoldás, nagyon fontos, hogy a felnőttel, a pedagógussal együtt értelmezzék, beszéljék meg, gondolják végig az olvasottakat a gyerekek, reflektálva a saját magukat érintő „nagy kérdésekre” is.

> Nem történt meg a paradigmaváltás – szögezte le Gyarmathy Éva, aki ugyan szükségesnek nevezte a digitális eszközökkel és az MI-vel kapcsolatos kísérleteket, de véleménye szerint az oktatásról még mindig 19. századi elvek alapján gondolkodunk, még ha az eszközök olykor 21. századiak is. A digitális eszközökkel kapcsolatban azonban kétségeit fejezte ki, és a gépek, programok használata helyett a személyes figyelem, a beszélgetések fejlesztő hatását emelte. ki. Kulcskérdésnek nevezte, hogy a pedagógus partneri viszonyt alakítson ki a gyerekekkel, és hangsúlyozta a felnőttek figyelmének jelentőségét is. „Az szocializálja a gyerekeket, aki a legtöbb aktív időt tölti velük. Ha a szülők fontosnak tartják, hogy az ő értékrendjüket vigyék tovább a gyerekek, ezt nem

hagyhatják figyelmen kívül. Nem szervezhetik ki a nevelést egy gépnek” – összegezte.

A fejlesztésekkel kapcsolatban jó példaként említette azt a gyakorlatot, mely szerint a fejlesztő- és gyógypedagógusok öt-hat fős csoportokban nagyon korán kezdenek foglalkozni a fiatal korosztállyal, így sokszor egy-egy zavar kialakulását is megelőzhetik, nem később kell azt kezelni. Kósa Mónika hozzátette: tapasztalatai szerint is az az általános, hogy egy osztályban nagy arányban vannak sajátos nevelési igényű vagy valamilyen nehézséggel küzdő tanulók. Fejlesztésükkel remek eredményeket lehet elérni, de elengedhetetlen az együttműködés mind a szülő, mind a gyerek részéről, és a sikerhez arra is szükség van, hogy egy gyereket se bélyegezzenek meg.

A résztvevők rámutattak a pedagógusi autonómia fontosságára. „Autonóm pedagógusok tudnak autonóm gyerekeket nevelni” – szögezte le Gyarmathy Éva, ugyanakkor hiányolta a korszerű módszereket, amelyekkel az oktatásirányítás a tanárokat támogatná. A szegregáció-integráció hazai helyzetét eltérően ítélték meg a szakértők, de a nemzetközi kitekintés alapján sem adódik egyetlen üdvözítő megoldás; az azonban biztosnak tűnik, hogy számottevő anyagi ráfordítás mellett megfelelő módszertani háttér is szükséges.

A teljes összefoglaló az mta.hu-n olvasható.

https://www.youtube.com/watch?v=Lcv_keNRlM8
Sajtókapcsolat:

- MTA Kommunikációs Főosztály
- +36 1 411 6321
- sajto@titkarsag.mta.hu

© mta.hu / Szigeti Tamás
Közoktatás paradigmaváltás előtt – a kerekasztal-beszélgetés résztvevői, jobbról balra: Ónody-Molnár Dóra, Gyarmathy Éva, Kósa Mónika, valamint Fejes József Balázs

Eredeti tartalom: Magyar Tudományos Akadémia

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:
https://hellosajto.hu/?p=34373